

hiányból eredő károokra; továbbá közli - az Aslib vizsgálatai alapján - az információs dolgozók munkateljesítményére, a vállalati információs dolgozók és a szakképzett /műszaki-tudományos/ személyzet arányára vonatkozó adatokat, valamint a vállalati műszaki személyzetre eső, dokumentumbeszerzésre fordított költségeket. /Gy.P./

7/K

778.14

1962 review of equipment for microtext. Prep. G.H.DAVISON. London, 1963, Library Association. 146 p.

Bevezetőben annotációszerűen ismerteti a mikrodokumentációs berendezések kutatása és fejlesztése terén végzett munkát; majd a mikrofelvevők, mikroolvasók, nagyítók, kontaktmásolók, előhívó berendezések terén 1962-ben elért fejlődést mutatja be. Minden berendezés tárgyalásakor feltünteti a gyártó céget, felsorolja a berendezés műszaki adatait, alkatrészeit, tartozékait és közli a berendezés árát. A kötetet részletes tárgymutató egészíti ki, amely cégek és gyártmányok szerint sorolja fel a szövegben ismertetett berendezéseket. /Gy.P./

... 0 ...
0

P O L Y Ó I R A T S Z E M L E

1

001.4:002/100/

A dokumentáció és a tájékoztatás szakterületeinek terminológiája és jelentősége a nemzetközi együttműködésben. - /Die Terminologie für die Fachgebiete Dokumentation und Information und ihre Bedeutung für die internationale Zusammenarbeit/ - KOBELITZ, J. - Dokumentation, 10.k. 4.sz. 1963.jul. 97-101.p.

A terminológiai kérdések iránti érdeklődés nemcsak azért növekedik, mert a dokumentáció és a tájékoztatás jelentősége nő, hanem azért is, mert a nemzetközi együttműködésben a kölcsönös megértés a terminológia tisztázása nélkül nem lehetséges. Ezért határozta el a FID egy dokumentációs szótár kiadását, a KGST szovjet delegációja pedig bejelentette egy terminológiai kézikönyv összeállításának munkába vételét. Hasonló munka folyik az UNESCO szervezetében is.

Az NDK-ban a terminológiai fogalmak megalkotásában jelentékenyen közreműködött a Német Tudományos Akadémia /DAW/ Dokumentációs Intéze-

te /IfD/, az ehhez tartozó központi irodák sajtóorgánumaikkal és előadásaikkal. Az eredmény nem kielégítő, ezért az NDK-ban a terminológia kidolgozására tervet kell készíteni, amely a nemzetközi szókincs felülvizsgálásán, a helyes fogalmak publikálásán, a nemzetközi szókincs rendszeres bővítésén, az ISO terminológiai munkáján és kooperatív munkával készült többnyelvű szótárak összeállításán alapszik. Magának a tájékoztatás és dokumentáció fogalmának egységes meghatározása is szükséges, mert a demokratikus országokban teljesen különböző módon használják ezeket. Ezt legkönnyebben a KGST munkacsoportja oldhatja meg. A terminológiai kérdések megoldása hármas feladatot ró reánk: az eredmények kritikai összehasonlítását a külfölddel, különösen a KGST államokkal; a terminológia-terv realizálását és az együttműködést a KGST, ISO és UNESCO szervekkel. /E.F./

2

001.4:659.24

A tudományos és műszaki terminológia jelentősége a tudományos-tájékoztatási tevékenység fejlesztésében. - /Значение научно-технической терминологии в развитии научно-информационной деятельности/ - GLOBACSEV, O.I. - Naucsno-Tehnicoszskaja Informacija, 4.sz. 1963. 8-9.p.

A speciális terminológia kívánalmainak kielégítése a tudományos-tájékoztatási tevékenység további fejlesztésének egyik legfontosabb feladata.

A tájékoztatási kiadványokhoz feltétlenül ki kell dolgozni normatíva-jellegű ágazati terminológiai jegyzékeket, később pedig ezek alapján - össz-szövetségi terminológiai szabványokat. Az ezzel kapcsolatos munkát elsősorban a VINITI-nek és az ágazati tájékoztatási intézeteknek kell elvégeznie.

Aktívabbá kell tenni a tudományos-tájékoztatási terminológia kidolgozását is, mivel jelenleg a tudományos tájékoztatás elméletének további fejlődéséhez az egységes terminológia - lévén viszonylag új tudományág - elengedhetetlenül szükséges. /B.M./

3

001.8:002.007.2+651.926.007.2

Dokumentalista és szakfordító szembeállítás. - /Dokumentalist und Fachübersetzer - eine Gegenüberstellung/ - BRAMER, J. - Dokumentation, 10.k. 5.sz. 1963.szept. 141-143.p.

A dokumentalista és a szakfordító munkakörnek sok közös vonása van. Ezért a különbségek gyakran elmosódnak. A dokumentalistának az idegen nyelvű szakirodalmi anyagot bizonyos mértékben értékelnie kell, majd tovább kell adnia mint információs anyagot. Ehhez egyetéri vagy főiskolai végzettség kell. Az idegen nyelv, ill. nyelvek alapos tudására viszont nincs olyan mértékben szüksége, mint a szakfordítónak. Egyiküknek sem szabad elhanyagolnia a jó anyanyelvű szövegek olvasását, mert sok idegen nyelvű szöveg olvasása és fordítása következtében hajlamossá válnak bonyolult mondat szerkezetek alkotására. A jó szakfordításhoz mindkét nyelv alapos ismerete és jó stilisztikai ér-

zék kell. Szakfordítók vegyenek részt munkaközösségekben, ahol a szakmai kifejezéseket megbeszélik, tisztázzák. A dokumentalisták és szakfordítók helyes ki- és továbbképzéséhez szükséges követelmények vázoló-lása. /X.I./

4

001.814

Az elfogadható kivonatok jellemzői: referálási utmutatók vizsgálata. - /Criteria for acceptable abstracts: a survey of abstracters' instructions/ - BORKO, H. - CHATMAN, S. - American Documentation, 14.k. 2.sz. 1963. ápr. 149-160.p.

Vizsgálatot végeztek a tudomány és technika területén dolgozó 315 amerikai referáló és indexelő intézmény körében. A kiküldött kérdőívekre 183 válasz érkezett be, amelyek közül 130 felelt meg a követelményeknek. /A beküldő intézmények ill. szolgáltatások címjegyzéke a függelékben/. A vizsgálat az alábbiakat állapította meg.

A referátumok jelleg szerinti megoszlása a következő:

tájékoztató kivonat	23	17,7 %
jeladó kivonat	48	36,9 %
mindkettő	32	24,6 %
más vagy nem világos	4	3,1 %
nem adott tájékoztatást	23	17,7 %
	130	100,0 %

A különböző referáltató szervek által kiadott irányelvek és utmutatók szerint a kivonatoknak tartalmazniuk kell: a dokumentum célját és módszereit, az eredményeket és következtetéseket, számszerű és statisztikai adatokat, valamint a felhasznált ill. idézett irodalmi források mennyiségét /ha az bizonyos -4,15,40 - számot meghalad/.

A különböző utmutatók előírásokat tartalmaznak a kivonat stílusára és mondat szerkesztésére is /általában példákkal/.

A kivonatok hosszúságára nézve a gyakorlat igen eltérő. Van ahol a terjedelmet a szavak számában /50-2000/ adják meg; máshol sorokban /3-28/, ismét máshol az eredeti cikk terjedelméhez szabják /3 % - 6 %/ stb. A legáltalánosabb a 100-500 szavas terjedelmi korlátozás.

/B.S./

5

002:061.3

A Német Szocialista Egységpárt /NSZEP/ VI. Pártnapjának végső következtetése az NDK dokumentációs és tájékoztató munkája számára. - /Schlussfolgerungen aus dem VI. Parteitag der SED für die Dokumentation und Information in der DDR/ - KOBLITZ, J. - Dokumentation, 10.k. 3.sz. 1963. máj. 65-72.p.

Az NSZEP VI. Pártnapján hangsúlyozott, a tudományos-műszaki kutatás, fejlesztés és termelés legmagasabb színvonalának eléréséért folytatott harc terhe a tájékoztatás és dokumentáció vállára nehezedik. Ezért tartalmilag bővíteni kell a tájékoztatást és dokumentá-

46

ciót az újdonságok rendszeres vizsgálatával és kiértékelésével. Fokról-fokra bővíteni kell a tematikát, előbb a Pártnapon megjelölt súlyponti területeken, majd a tudomány többi ágában is. Meg kell teremteni a különböző tájékoztató és dokumentációs szervek államilag irányított kooperációját, a Pártnapon jelzett feltételeket a dokumentáció és a tájékoztatás bővítésére az intézmények helyes megszervezése, a dokumentalisták és felsőfoku káderek kiképzése és a jelenlegi káderek továbbképzése útján. A pénzügyi feltételek megteremtésével és a tudományos dolgozók tehermentesítésével az összeruházások összegét kb. 10 %-kal lehet csökkenteni, aminek felhasználásával a tájékoztató és dokumentációs hálózat teljesítőképessége hétszeresére növekednék.

A tájékoztatás és dokumentáció számára a főfeladatok ezeken kívül: az irodalom átfutási idejének az 1960-ban előírányzott 4 hétre való lecsökkentése, a munka minőségének javítása, az érdekeltek jobb és bővebb ellátása, az irodalom propagálásának fokozása, az irodalomkutatás és a munka technikájának javítása. Erre a Dokumentációs Intézet /IfD/ átfogó tervet készít. Az összműködés javítására az összes érdekelt szerveket, sőt a nemzetközi szervezeteket is mozgósítják.

Mindez azonban csak akkor lesz eredményes, ha a szolgáltatásokat a felhasználó szervek és személyek az eddiginél fokozottabban veszik igénybe. /E.F./

6

002:659.1

Az irodalompropaganda néhány kérdéséhez. - /Zu einigen Fragen der Literaturpropaganda/ - KOFER, H. - Dokumentation, 10.k. 2.sz. 1963.márc. 33-37.p.

Az NDK központi bizottsága is rámutatott a szakirodalom felhasználásának hiányosságaira és irányelveiben kimondta, hogy a műszaki fejlődés minden üzemtől megköveteli a világ műszaki színvonalának állandó szemmel tartását. Ennek eredményeképpen az NDK Dokumentációs Intézete /IfD/ és a dokumentációs és információs irodák élénk tevékenységbe kezdtek, sőt egyes irodák a gyakorlatban is eredményesnek mutató új utakra tértek.

A tájékoztató és az irodalmat propagáló munka főterhét az IfD viseli, szoros együttműködésben egyre több tájékoztató és dokumentációs irodával. Bebizonyosodott, hogy nemcsak az IfD központi napi sajtóorgánumaiban kiadott általános tájékoztató cikkei, hanem a szakterületeket érintő és a körzetek sajtója által kiadott szakszavak is élénk visszhangot keltettek. Ugyanúgy a gazdasági és szaksajtóban kifejtett publikációs tevékenység is örömdetes fordulatot vett, habár fokozni kell a részletkérdések kiértékelését is.

A tájékoztatás másik módja, a kiállításokkal egybekötött kongresszusok és rendezvények is jó eredményt mutatnak, amennyiben a prospektus- és tájékoztatóanyag megfelelően bő. A rádió és televízió alkalmazása még ezen a területen teljesen kihasználatlan, mert az adások felépítéséhez szükséges konkrét anyag hiányos.

A szóbeli irodalom-propagálás is sok kívánnivalót hagy hátra. E téren a berlini NSZEP területi vezetősége 1962 nyarán pártaktivistákkal e célra külön iskolát létesített, ezután a szovjet tapasztalatok

kiértékelésére tapasztalatcserét is tartott, ami igen értékes eredményekkel zárult. Ez nem mondható az üzemi viszonylatban végzett tájékoztató munkáról. Az üzemi ujságok igen keveset foglalkoznak az irodalom propagálásával. Éppen ezért nemcsak az üzemi sajtó útján, hanem kiállítások rendezésével is /vándorkiállítások, grafikus-bemutató, prospektus-anyag/ fokozni kell a tájékoztatás munkáját. A szövegi üzemi propaganda ugyancsak elmaradt, az üzemek összes lehetőségeit ki kell használni az irodalom propagálásának érdekében. /E.F./

7

002.009.5:338.45

"Információkiválasztás" - az ipari üzemek vezetőinek folyamatos tájékoztatása a tudományos és műszaki fejlődésről. - /"Informationsauswahl" - ein Mittel zur laufenden Unterrichtung leitender Mitarbeiter in Industriebetrieben über den wissenschaftlich-technischen Fortschritt/ - THANNABAUER, V. - Dokumentation, 10.k. 3.sz. 1963.máj. 72-83.p.

A prágai Klement Gottwald Automobilgyár tájékoztató irodája az üzem munkatársainak rendszeres tájékoztatását új módszerrel, az "információ-kiválasztással" oldotta meg. A tájékoztatást meghatározott rendszer szerint, a szakterületeknek megfelelően biztosítják és megadják a közvetlen áttekintési és kiértékelési lehetőséget. A szakmában megjelenő bő irodalomból átlag 300 referátumot választanak ki és azt az érdekelteknek szakcsoportokra bontva adják kézhez, fejenként nem több, mint 20-30 darabot. Az igényelt anyagra való várakozási időt azzal rövidítik le, hogy a nagyobb érdeklődésre számító anyagból a fotókópiákat, másolatokat előre elkészítik. Az "információkiválasztás" főleg azokon a szakterületeken értékes, ahol az aktuális problémák megoldásához a téma visszamenőleges felkutatására van szükség. Jelentősek a szakterület fordítási jegyzékei, mert kiválasztásuk az üzemből indult ki. Nemcsak referátumok, hanem fordítások, jegyzékek, tájékoztatók a világszínvonalról, a napi- és világsajtó egyes cikkei is helyet kapnak a szolgáltatásban. A körözüvények terjedelme az érdeklődők és a témák szerint változó.

Az információ anyaga pontosan meghatározott alakban és feliratokkal készül, a rendelés egyöntetű formában történik, a szakterületek is szigorúan rendezve vannak.

Az információk anyag megfelelő kiválogatásával s az igényelt anyag gyorsabb szállításával a tájékoztatás még hatékonyabbá tehető. Az egyes szakembereknek a túl nagy információk anyag miatt előálló túlterhelése a szakosítás további lebontásával megszüntethető. /E.F.

8

002.513.5

Az információ visszakeresés válsághoz közeledik? - /Is information retrieval approaching a crisis?/ - BAR-HILLEL, Y. - American Documentation, 14.k. 2.sz. 1963.ápr. 95-98.p.

A tudományos-műszaki kiadványok számának mértani emelkedése nem

48

jelent fenyegető válságot. Ez az emelkedés arányban áll a szakemberek számának emelkedésével és annak egyenes következménye. A fenyegető válság a szakemberek specializálódástól való érthető ellenérzésére épülő propaganda következménye. Ehhez hozzájárul az is, hogy a magas műszaki színvonalon álló országokban a tudományos kiadványok emelkedésének aránya kisebb mint azokban, amelyek most törnek előre, és emiatt a fejlett országok szakembereinek egyre több időt kell fordítaniuk a külföldi országokban idegen nyelveken megjelenő irodalom tanulmányozására. Az információ visszakeresés ugynevezett problémája ennél fogva inkább társadalmi pszichológiai és legfőképpen elvi természetű.

A visszakeresés nehézségeinek kumulatív hatása egyedül a jogszabályok, a szabadalmak és a könyvtári beszerzések területén jelentkezik. Az orvoslás lehetősége azonban itt is inkább az elv és gyakorlat megváltoztatásában rejlik, mint a visszakeresési módszerek forradalmi átforgatásában. Az a szemlélet tehát, amely egyedül a gépesítésben látja az információ visszakeresés fenyegető válságának lehetséges megoldását, objektíven helytelen, szubjektíven pedig veszélyes. Ugyanis a tudományos elemzést vágyak által irányított gondolatmenettel kívánja helyettesíteni. Az információ visszakeresés területének részleges gépesítése elméletileg megvalósítható, de meg kell felelnie a gazdaságosság követelményeinek. /B.S./

9

002.513.5:543

A fizikai kémiai analízis számára szerkesztendő gépnvél elvei. - /The Principles of construction of a machine language for physico-chemical analysis/ - SEIFER, A.L. - KLEINERMANN, G.I. - STEIN, V.S. - Information Storages and Retrieval, l.k. 1.sz. 1963.jan.-márc.13-18.p.

A kémia nemcsak egyedi vegyületekkel, hanem több anyagból összetevődő rendszerekkel /mint pl. ötvözetek, oldatok stb./ is foglalkozik. E rendszerekre vonatkozó hatalmas adattömeg lerögzítésének és közlésének legalkalmasabb eszközei az összetétel-tulajdonság diagramok. E gráfoknak elektronikus számítógéppel való feldolgozásához szerkesztettek a szerzők gépnvélét. Ahhoz, hogy a grafikonok görbéi a gép memóriájába bevitethők legyenek, az egyes görbéket jelentős pontjaik koordinátáinak igénybevitelével lineáris kódkiejezésekkel kell definiálni. A közlemény ismerteti az összetétel-tulajdonság-diagramok általános analitikus formáját, ami az eljárás alapját képezi. Közli a gráfoknak a gépi memóriába való bevitelénél használatos kódokat. Leírja a görbék közelítőszámításának módszerét. Majd a diagramoknak a gépi memóriában való tárolását s végül a visszakeresés elveit ismerteti. Kétféle visszakeresés lehetséges: direkt, amikor egy rendszer /pl. egy ötvözet/ valamilyen tulajdonságára irányul; fordított, ha azt tudakolja, minő keverékek rendelkeznek meghatározott tulajdonsággal. /O.G./

10

002.513.5:686.846

Lyukkártyák alkalmazása az információ-visszakeresésben. - /Naucso-Tehnicsezkaja Informacija/ - VOROB'EV, G.G. - LIPKIN, Sz.A. -

10

002.513.5:686.846

Lyukkártyák alkalmazása az információ-visszakeresésben. - /Primenie aperturnyh perfokart dlja informacionnogo poiszka/ - VOROB'EV, G.G. - LIPKIN, Sz.A. - Naucsno-Tehncseszkaja Informacija, 4.sz. 1963. 20-25.p.

A peremlyukasztásos lyukkártyákat konkrét tudományos problémák megoldásánál is fel lehet használni, mint irodalomkutatási rendszer alapját. Ilyen megoldást választottak a Szovjetunióban a tektitek kozmikus eredetének megállapításánál.

Minden egyes lyukkártyán referátum és olyan mikrokártya található, amelyen 40 oldalnyi szöveg fér el. A lyukak segítségével 65 tematikai ismerv, valamint a szerző neve és egyéb bibliográfiai adatok tárolhatók. A kartoték lehetővé teszi, hogy a műveket cím szerint, vagy a szerző neve szerint választhassuk ki, kiválaszthatjuk azokat a munkákat, amelyeket egy személy meghatározott évben írt, valamint a referátumokat orosz nyelven, az irodalomgyűjtést egy vagy több tematikai ismerv alapján is végezhetjük.

Hasonló rendszert építettek ki már a kémia területén, előkészítő munkálatok folynak a tudományos-tájékoztató tevékenység /VINITI/ és a kibernetika területén is. /B.M./

11

002.513.5:686.846

A dokumentációs tájékoztatás bibliográfiai feldolgozása gépesítésének néhány példája az NSZK-ban. - /Nekotorije primeru mehanizacii bibliograficeszkaj obrabotki dokumental'noj informacii v FRG/ - NIKITIN, P.I. - Naucsno-Tehncseszkaja Informacija, 4.sz. 1963. 37-41.p.

Az információs anyagok bibliográfiai feldolgozása, kezdve a nyilvántartásba vételtől, nagyon munkaigényes, egyidejűleg azonban viszonylag egyszerű folyamat is a tájékoztatási központ munkafolyamatainak gépesítése szempontjából. Amennyiben ez a munka akár egy - de nagyon gyakran ismétlődő - művelet elvégzésével is kapcsolatos, gépesítésének igen jelentős gazdasági hatékonysága van.

A folyóiratok nyilvántartása leggyakrabban vizuális-, ill. kétsoros, peremlyukasztásos lyukkártyákon történik.

A bonyolultabb munkákhoz /pl. az egyes cikkek bibliográfiai leírása/ mezős lyukkártyákat használnak, amelyek alkalmazása megkönnyíti a különféle katalógusok /szerzői-, tárgy-, cég-/ gyors összeállítását és a szükséges információk visszakeresését.

Ezeket a lyukkártyákat az időszaki és tematikus bibliográfiai kiadványok és a hozzájuk tartozó különféle mutatók összeállításához is felhasználják.

A munkát IBM gépek segítségével végzik.

/B.M./

A dokumentációs tájékoztatás, a kezelés problémája. - /L'information documentaire, probleme de gestion/ - HALKIN, J. - Revue de la Societe Royale Belge des Ingenieurs et des Industriels, 4.sz. 1963. ápr. 190-200.p.

A tájékoztató központok és ügyfelek kapcsolata üzleti jellegű. Ajánlatok, piacszerzés, közeli kapcsolat az étellel, - ez jellemzi terjesztő-munkájukat, amelyet éppen ezért nem lehet mechanizálni. A dokumentumok tanulmányozása és válogatása alkalmas új módszerek bevezetésére, itt szükség van a tudományos kutatómunkára.

A vállalati tájékoztató központok részt vesznek a vállalat életében, alkotó munkájában. A helyiipari titkok lehetetlenné teszik a tájékoztató központok centralizálását a tőkés országokban, kisebb vállalatok pedig nem bírják a fenntartásukat.

A dokumentációs központok anyaga mindenütt gyorsan nő. Anyagi és nyelvi szempontból egyaránt előnyösebb, ha cikkek helyett kivonatokat gyűjtenek.

Szükség lenne egy dokumentációs központi katalógusra, mert párhuzamosan fordítatnak cikkeket, azonban a bibliográfiai leírások túl hosszúak, nehezen szabványosíthatók.

A gépi fordítás problémái előmozdították a szemantikai és mondatnyi tanulmányokat. A dokumentációban használt kifejezések és elnevezések szótára nem elég gazdag. /F.M./

A tájékoztató iroda berendezésének és működésének tervezési kérdései. - /Planungsfragen bei der Einrichtung und dem Betrieb einer Informationsstelle/ - SCHRÖDER, H.G. - Dokumentation, 10.k. 4.sz. 1963. júl. 106-114.p.

A tájékoztatói irodák munkateljesítményének emelésére és önköltségük csökkentésére feladataik tervezésénél egységes szabályokat kell életbeléptetni.

A cikk mintát kíván adni egy 800-1500-as létszámú üzem tájékoztató munkájának megtervezéséhez és szervezéséhez.

E munka fő ütemei a következők:

1. a feladatok kitűzése, az információs alap megteremtése a felvilágosító és kutatási munkákhoz a kulcsszámok és a kartonrendszer kidolgozásával;

2. a munkatársak állandó tájékoztatása, a részlegek ellátása pontosan elosztott kutatási feladatokkal;

3. fordítások beszerzése a kevésbé ismert nyelvű cikkekből, bekapcsolva a folyóiratok szemléjét kartonrendszerrel, célinformációval, pontosan elosztott címjegyzékekkel;

4. nehezen hozzáférhető irodalom beszerzése, részben saját fordítások útján;

5. rövid határidős különleges feladatok megoldása nem több, mint havi egy ilyen feladattal számolva.

A cikk a tervezéshez szükséges idő kidolgozását is közli, külön-külön a fenti feladatok elvégzésére, részletes bontásban, megállapítva a vezető káderek /Literatur-Ingenieur/ és a dokumentalisták számára szükséges munkaórák számát. Részletezi a várható költségeket, a tervezett munkák bérét, a felhasználandó anyagok költségét /amely az alapköltségnek 8 %-a/ és a felmerülő mellékmunkák költségét /amely az alapköltségek 28,8 %-a/.

Az eredményesség feltétele a munka állandó ellenőrzése, kiértékelése, aminek segítségével figyelemmel kísérhetjük a betervezett és elvégzett munka arányát.

A szerkesztőség nem mindenben ért egyet a cikk szerzőjével, megállapításaival, és a cikket vitára bocsátja ki. /E.F./

14

01:659.24/.25

Különböző módszerek. - /Raznoobrazim metodü/ - KOMPAN, E.G. -
Tehnicesszkie Biblioteki SzSzSzR, 6.sz. 1963. jun. 24-27.p.

A har'kovi Központi Tudományos és Műszaki Könyvtár már 13 éve propagálja a bibliográfiai ismereteket Har'kov ipari káderei között. Sok üzemet, intézetet kiszolgált, sok tapasztalatot szerzett.

Első tevékenységük volt a tudományos kutatóintézeteket ellátni bibliográfiákkal, az intézet profiljának megfelelő témáról és részletességgel. Bibliográfiai tanfolyamokat rendeztek, konzultációkat tartottak, közben maguk is fejlesztették ismereteiket. Az utóbbi időben sokat foglalkoznak a tájékoztató szolgálatokban dolgozók képzésével: általános könyvtartani ismeretek, a helyi KMK anyagának megismerése, bibliográfiai munka, a fontosabb kézikönyvek ismerete, katalógizálás, - ezek a tananyag főbb részei.

A műszaki értelmiség részére bibliográfiai tanfolyamokat tartottak, segítettek tudományos munkáknál, disszertációknál a bibliográfiaik összeállításában.

Az utóbbi időben megnövekedett a bibliográfiai ismeretek iránti érdeklődés, különösen a tájékoztató-bibliográfiai munka gépesítési, automatizálása lehetőségei, az ETO és egyéb problémák iránt.

A propaganda-munka nagy hiányossága, hogy munkások között még nem végezték, de erre is sor kerül. /F.M./

15

01/075.4/

Egy bibliográfiai tankönyv szerkesztésének problémái. - /Probleme der Gestaltung eines Lehrbuchs der Bibliographie/ - UNGER, R. -
Zentralblatt für Bibliothekswesen, 77.k. 5.sz. 1963.máj. 202-208.p.

Ujabb hézagpótló mű, bibliográfiai tankönyv készül az NDK-ban. Mivel ebben a tárgykörben más mű nem készült, nemcsak tankönyvnek, hanem a gyakorló könyvtárosok segédkönyvének is kell lennie. Nagy kérdés a könyvbe felveendő bibliográfia kiválasztása, hogy az támpontot nyújtson olvasótermi kézikönyvtárak összeállításához is. A szerkesztők felhasználták a Berlinben 1962. májusában tartott könyvtárosi felsőoktatási kongresszus eredményeit is.

A könyv vázlata:

1. Általános irodalomjegyzék.
2. A bibliográfia elmélete.
3. Bibliográfiatörténet és jelenlegi helyzet.
4. Az általános bibliográfiák és bevezetés a bibliográfia készítés módszertanába.
5. Szakbibliográfiák.
6. Dokumentáció.

Az egyes fő témák részletes vázlata bizonyítja, hogy alapos, körültekintő munka készült. /F.M./

16

015

Helyi dokumentáció. - /La documentation locale/ - RICHTER, N. - Bulletin des Bibliothèques de France, 5.sz. 1963.máj. 201-207.p.

Mulhouse város könyvtára 1961-ben kiadott egy bibliográfiát "Bibliographie mulhousienne 1939-1960." címmel. Bár a kiadvány nem talált kellő fogadtatásra, a szerkesztők készülnek az 1870-1960-ig terjedő időszak feldolgozására. A bibliográfia megjelenése alkalmából szólni kell a hasonló kiadványok létjogosultságáról, határaitól és módszereiről.

1957-ben egy cikkben meghatározták a tájbibliográfia határait, de a helyi bibliográfia kérdését nem tárgyalták még.

A helyi bibliográfiák vizsgálatánál a főbb szempontok a következők: 1. A helyi bibliográfián alapuló tájékoztatás természete és határai. 2. A helyi bibliográfia földrajzi határai. 3. Megjelenési formája.

Általában megegyeznek abban, hogy a helyi bibliográfiák is fontos eszközei a tudományos kutatásnak, különösen helyismereti szempontból van nagy jelentőségük. A helyi bibliográfiák egy-egy város életének hű képei. /F.M./

17

019.9:002.63/47/

A VINITI "expressz - információi", mint bibliográfiai forrásmunkák. - /"Ekszpreszsz-informacija" VINITI kak bibliograficseszkij izstocsnik/ - SPOLJANSZKAJA, A.L. - Szovetszkaja Bibliografija, 4.sz. 1963.jul.-aug. 72-81.p.

A VINITI /Vseszojuznnyj insztitut naucsnoj i Tehnicszeszkaj informacii - Össz-szövetségi Tudományos és Műszaki Tájékoztatás Int./ expressz-információi nagy hatású kiadványok, mert sok referátumot tartalmaznak külföldi lapok fizikai, kémiai és műszaki cikkeiről. 1962-ben 59 sorozatot adtak ki, 1963-ban 61-et, mindegyik sorozat 48 füzetből áll, egy-egy füzet 2-30 referátumot tartalmaz, 4-6 hónappal az eredeti cikk megjelenése után.

Az EI-k nyilvántartása nehéz, mert gyakran változik a sorozatok címe, ez az utánkeresést is megnehezíti. A csoportosítások sem megfelelőek, mert néha azonos cikkek jelennek meg több sorozatban, máskor a sorozat címe és az ott található referátum tartalma nem egyezik.

Kevés a tájékoztató megkönnyítő mutató, 1957-ben kiadták az előző évi anyagok betűrendes mutatóját, azóta nincs folytatása. Kellene jegyzék a feldolgozott folyóiratokról, a használt rövidítésekről.

Az EI-k fontos szerepet játszanak a Szovjetunió gazdasági életében, ezért nagyobb gondot kell rájuk fordítani. /F.M./

18

019.9:621

A bibliográfiai tájékoztatás javításáról a gépgyártás területén. - /Ob ulucszenii bibliograficeszkov informacii v oblaszti masinosztroenija/ - MONASZTURSZKIJ, I.M. - Szovetszkaja Bibliografija, 3.sz. 1963. máj.-jun. 40-41.p.

Évente kb. 20-25 000 műszaki könyv jelenik meg a Szovjetunióban, nem beszélve a folyóiratokról és gyűjteményekről. Ilyen nagy tömegű kiadvány szükségessé teszi a bibliográfiai tájékoztatás mind szélesebbkörű kiterjesztését. A Minisztertanács 1962. évi határozata nagy lökést adott ennek a munkának, amelynek érdekében mozgósítani kell a műszaki könyvtárakat, a tájékoztató-intézeteket, a kiadóhivatalokat egyaránt.

A bibliográfiai könyvek kiadásának még nincs meg a megfelelő módszere. A Masgiz, az ország legnagyobb műszaki kiadója évente 5-6000 könyvet jelentet meg, de az utolsó 10 évben mindössze csak 8 db bibliográfiai kézikönyvet adott ki. Egyes vidéki kiadók is próbálkoztak, ezek azonban nem érték el megfelelő színvonalat.

Célszerű lenne, ha a szakemberek és megfelelő tájékoztató intézetek munkatársai, a központi műszaki könyvtárak irányításával készítenének bibliográfiai sorozatokat. A gépgyártás egyes szakterületein kívül a termelés szervezésének és gazdaságtanának bibliográfiájára is szükség van. Az egyes bibliográfiákhoz 4-5 évenként pótkötetet lehetne szerkeszteni. /F.M./

19

019.9:655.4/.5

A tájékoztatási anyagok operatív kiadásának tapasztalatai. - /Opüt operativnoga izdanija informacionnuh materialov/ - NEJMAN, B. Ja. - Naucno-Tehniczeszkaja Informacija, 4.sz. 1963. 3-6.p.

A tudományos és műszaki haladás meggyorsításának egyik leghatékonyabb eszköze a hazai és külföldi eredményekről szóló tájékoztatás.

A Szovjetunió Faipari, Papír- és Cellulózeipari és Erdőgazdasági Központi Tájékoztatási Tudományos Kutatóintézete /CNIITÉlleszprom/ három ágazati tudományos és műszaki tájékoztató kiadványnál és más kiadványok egy részénél áttért a nyomdai munkák gyors, ún. "napilap" ütemezésére. A tíz naponként megjelenő gyűjteményes kiadványok az új módszer szerint a kézirat nyomdába adása után 6 nappal, a négy szerzői iv alatti brosurák pedig 10-12 nappal jelennek meg.

Kétségtelen, hogy az időben adott tájékoztatás elősegítheti a műszaki és tudományos haladást, azonban ez a kérdésnek csak egyik oldala. A kiadványoknak el is kell jutniuk a dolgozók széles réte-

geihez. Ez utóbbit célozza a fentemlitett intézmény széleskörű, kedvezményes, egyéni előfizetési kampánya. /B.M./

20

025.135:65.011.4

Munka-költségek, átalakítási költségek a dokumentum irányítás rendszerében. - /Labor costs, conversion costs, and compatibility in document control system/ - LIPETZ, B.A. - American Documentation, 14.k. 2.sz. 1963.ápr. 117-122.p.

Ugyanaz a bibliográfiai adat gyakran előfordul a deziderátán, a megrendeléseken, átvételnél, katalóguskartonokon, raktári naplóban, beszerzési jegyzékekben, bibliográfiákban és egyéb helyeken. Ha ez úgy készül el, hogy csak egyszer kell hozzá emberi munka, akkor nagy munkaerő kapacitást szabadíthat fel más könyvtári munkákhoz.

Gépek alkalmazásával ez a következőképpen oldható meg: a dokumentumok adatainak lyukszalagra való felvétele lehetővé teszi a különböző adatok gépi uton való felismerését és megfelelő programozás /egyszerű computer/ útján való átalakítását; más alakban vagy sorrendben való teljes vagy válogatott automata leírását. Ily módon többféle központi jellegű könyvtári munka is elvégezhető. /B.S./

21

025.45.001.7:621.039.8

Az ETO 621.039.8 alosztály rendszeres felosztásának lehetőségei. - /Möglichkeiten einer systematischen Untergliederung von DK 621.039.8/ - HART, H. - Dokumentation, 10.k. 4.sz. 1963.jul. 114-119.p.

A rádióaktív nuklidok /izotópok/ irodalmának egyre növekvő zsúfoltsága megköveteli a 621.039.8 decimális alosztály tematikájának további felosztását, ami két fő szempont szerint lehetséges: felhasználási terület szerint /természettudományok, orvostudomány, technika stb./ és működési elvük szerint /nyomjelző technika, besugárzások, sugárváltoztatás stb./. A témakomplexum ábrázolására és további felosztására elsősorban a működési elv szerinti lebontás alkalmas, hiszen az olyan témák, mint pl. rádióaktív nuklidok az orvostudományban, - a biológiában, - a bányászatban, - joggal sorolhatók be a 61, 57, 622 decimális osztályba. A működési elv szerinti 3 alosztály további felosztása a gyakorlatban már bevált /rádióchronológia 621.039.85; rádióaktív nuklidok alkalmazása 621.039.81; stabil izotópoké 621.039.37; sugárvédelem 621.039.82; stb./.

A téma további felosztási elvének eldöntése már nehezebb feladat, mert ha kizárólag a munka-technikát vesszük figyelembe, olyan anyagok kerülhetnek egy csoportba, melyek egészen különböző érdekkörnek felelnek meg, ezért kompromisszumos megoldást kell választanunk.

A szerző ezután útmutatást ad és főbb szempontokat tisztáz olyan fogalmak további felosztására, mint a sugárzás hatása az élő anyagokra, .83; a sugárzás anyagokkal való befolyásolásának kihasználása, .84; rádióaktív indikátorok, .85; stb./.

Végül, megfontolásait összegezve részletesen kidolgozott javaslatot mutat be az ETO 621.039.8 alosztály további, részletes felosztására. /E.F./

22

026:62

A műszaki könyvtárak munkájának magas eszmei színvonaláért. - /Za vüso...uju idejnoszt' rabotü tehnicsezkkih bibliotek/ - Tehnicsezkkih Biblioteki SzSzSzR, 6.sz. 1963. jun. 3-6.p.

Az SzKP XXII. kongresszusa kitzte a feladatot: a kommunizmus anyagi-műszaki alapjának lefektetését. Ugyanakkor hangsúlyozták, hogy az ideológiai munka jelentősége ser csökkent, sőt egyre emelkedik. A KB 1963. júniusi plénümán N.Sz. HRUSCSOV beszédében a kommunizmus építésében egyik legfontosabb területnek nevezte az ideológiai frontot. Ugyanakkor L.F. IL'ICSEV beszélt a könyvtári munka jelentőségéről. A könyvtárosokat elsősorban pártosság jellemezze. A műszaki könyvtárak is szoros kapcsolatban álljanak az ideológiai szervezetekkel, a vállalatok konkrét feladatait segítsék elő munkájukkal, és nem utolsó sorban növelni kell a könyvtárosok ideológiai képzettségét, általános műveltségét és műszaki ismereteit. A pártszervezeteknek többet kell törődniük a műszaki könyvtárakkal.

A műszaki könyvtárosoknak tudatosítani kell a dolgozókkal, hogy munkájuk mennyire fontos a kommunizmus építése szempontjából, a munkához való kommunista viszonyulásra kell nevelni őket, a haladó módszerek propagálásával és az újítások megismertetésével. Különösen fontos feladat az ifjúság nevelése, rá kell szoktatni őket, hogy munkájukhoz vegyék igénybe a műszaki könyvek nyújtotta segítséget.

/F.M./

23

026/09//437.6/

A Szlovák Tudományos Akadémia tudományos könyvtárainak tíz évi fejlődése. - /Desat rokov rozvoja vedeckych kniznic Slovenskej Akadémie vied/ - BOLDIS, J. - Knihovnik, 7.sz. 1963. 204-213.p.

A tudományos kutatás terén fontos szerepet tölt be a tudományos tájékoztatás. Áttekintti a szlovák tudományos könyvtárak múltját a Szlovák Tudományos Akadémia 10 év előtti megalakulásáig. Közli az Akadémiához tartozó tudományos könyvtárak jegyzékét és könyvvállományuk fejlődését az elmúlt tíz év alatt. A növekedés általában 10-szeres, egyes szakágazatokban 18-szoros. A kisebb tudományos intézmény ilyen irányu költségigénye csaknem azonos a nagyobb intézetek igényével. Ezt a pénzügyi tervezés során szükséges figyelembe venni. Áttekintő táblázat a Központi Tudományos Könyvtár nemzetközi csereakcióról. A könyvtárhálózat szervezeti szempontból a Központi Tudományos Könyvtár alá tartozik. A centralizált könyvtári rendszerrel a nehezen beszerezhető, vagy ritka könyveket elsősorban a Központi Tudományos Könyvtár számára szerzik meg. 1960 óta áttértek a decentralizált könyvtári rendszerre. A Központi Könyvtár csak a külföldi beszerzéseket intézi központilag. A könyvvállományt kölcsönzés és tudó-

56

mányos intézményeknél történő kihelyezés útján hasznosítják. A könyvtári rendszer azért gazdaságos, mert abból a feltételből indul ki, hogy a különleges intézeti könyvtárak nem helyettesíthetik a Központi Könyvtárat. /A.Gy./

24

027:026

A szakszervezeti könyvtárak és hozzájárulásuk a munkatermelékenység növeléséhez. - /Die Gewerkschaftsbibliothek und ihr Beitrag zur Steigerung der Arbeitsproduktivität/ - SCHRIEWE, W. - Der Bibliothekar, 17.k. 6.sz. 1963.jun. 567-583.p.

Gewerkschaftsbibliothek und wissenschaftlich-technische Bibliothek. /A szakszervezeti és tudományos-műszaki könyvtárak/ 580-583.p.

A tanulmány általunk kiemelt része az üzemi szakszervezeti és műszaki könyvtárak egyesítésének vagy együttműködésének kérdésével foglalkozik. A könyvtárak egyesítése esetén megszűnik a /szak/irodalom beszerzésének, feldolgozásának és raktározásának kettőssége. A szakirodalom népszerűsítése az általános irodalompropaganda keretén belül történik, és ez feltehetően a munkásolvasók számának növekedéséhez vezet.

A szakszervezeti és műszaki könyvtárak egyesítési vagy együttműködési kérdése esetén figyelembe kell venni a következőket:

1. a vállalat jellegét, felépítését és nagyságát;
 2. a kutatóintézetek vagy különleges termelőüzemek könyv és dokumentációs igénye annyira speciális, hogy a különálló szakkönyvtár fenntartása indokolt;
 3. az egyes, nagy multra visszatekintő nagyüzemeknél meg kell őrizni az évtizedekre visszanyúló könyvtári tevékenységet. /Pl. Agfa-Wolff Művek/;
 4. megtalálhatók-e az egyesítéshez szükséges feltételek: helyiségek, szakképzett munkaerők, technikai berendezések stb.;
 5. a kérdéses üzemek távlati tervében milyen szerepet kap a könyvtár; az új üzemek létesítésénél is ennek alapján kell eldönteni, hogy egységes vagy differenciált könyvtárat hozzanak létre.
- Nyitott kérdés, hogy összevont könyvtári tevékenység esetén a dokumentációs munkát a könyvtár vagy egy külön tájékoztató osztály végezze. /Sz.T./

25

027.6

A nagy ügyért lelkesedők. - /Entuziasztii bol'sogo dela/ - KUSZT-MARCEV, V. - Bibliotekar', 8.sz. 1963.aug. 25-27.p.

Volszszk város legnépszerűbb könyvtára a műszaki könyvtár. Fennállásának 12 esztendeje alatt a Volgogradgidsztroja sok ezer építőjének nyújtott segítséget.

A könyvtárnak 170 000 kötete és 8000 olvasója van. Vezetője és dolgozói megértik, mi a feladatuk és végre is tudják hajtani. Szoros kapcsolatot tartanak a többi könyvtárral, különböző műszaki intéze-

tekkel, az építkezés dolgozóival. Az erőművet 1961. végéig kellett felépíteniök s a könyvtár minden erejét erre a célra összpontosította. Ujabbban vegyeszeti kombinát építése folyik s a könyvtár alkalmazkodik az új feladatokhoz. Az építkezésnél fiókkönyvtárat állítottak fel, a GPNTB segítségével rendszeresen rendeznek kiállításokat, szakfilmeket vetítenek, propagálják a szabadalmak tanulmányozását stb. A pártszervezet utasítására nagyobb gondot fordítanak a politikai és gazdasági irodalom népszerűsítésére is. Nagy segítséget jelent a könyvtár a különböző fokon továbbtanuló dolgozók részére is, akiknek minden szükséges irodalmat megszereznek. A könyvtár dolgozóí évente beszámolót tartanak olvasóiknak munkájukról. /F.M./

26

061.22:027.7

Műszaki Főiskolák Könyvtárainak Nemzetközi Egyesülete. - /Mezsdunarodnaja aszszociacija bibliotek vűszszih tehnicesszkih ucsebnűh zavedenij/ - OSANINA, E.A. - Tehnicesszkie Biblioteki SzSzSzR, 6.sz. 1963. jun. 49-50.p.

Az International Association of Technical University Libraries-IATUL-t 1955-ben alapították Düsseldorfban s ebben az évben csatlakozott a FIAB-hoz, /Fédération International des Associations Bibliothécaires/ amelynek speciális szekciójaként működik. Az IATUL-hoz eddig csak olyan egyetemek könyvtárai tartoztak, amelyek doktori címet adhatnak, de az utolsó ülésükön felmerült a kérdés, hogy más műszaki könyvtárakat is felvegyenek.

Az egyesület célja országoként kooperálni a könyvtárak munkáját, tökéletesíteni szervezetüket, felépítésüket és módszereiket. Az egyesületnek elnöke, alelnöke, titkársága van. Legalább két évenként összejönnek tanácskozni, azonkívűl találkoznak a FIAB ülésein is.

Tanulmányozzák a könyvtárak helyzetét, a gépesítési lehetőségeket, a ritkán használt anyagok problémáját, a bibliográfiai-tájékoztató munkát, a könyvtárközi együttműködést, a nemzetközi csere lehetőségeit stb. /F.M./

27

331.054.5

Új módszerek az üzemfenfűli tapasztalatcsere megjavítására. - /Neue Methoden zur Verbesserung des überbetrieblichen Erfahrungsaustausches/ - LISSMANN, H. - Erfindungs- und Vorschlagswesen, 12.k. 1.sz. 1963. 9-10.p.

A tapasztalatcsere az üzemfenfűli szinten eddig nem volt megfelelő. Ezt számadatok igazolják. Rámutat az eddigi munka hiányosságaira, azokra az akadályokra, amelyek az üzemek újítási felelőseinek munkáját gátolták, és így lassították a tapasztalatcsereét üzemfenfűli szinten. Annak érdekében hogy a tapasztalatcsere az egyes iparágak valamennyi dolgozójának az ügye legyen, munkaközösségeket alakítottak. Ismerteti ezek munkáját és az általuk elért eredményeket. Az "új technika" tervének 1963. évi kidolgozása alkalmával az iparágak

ujítási feladatokat tűztek ki. Ezeknek az ellenőrzése az iparág fő-igazgatójának kötelessége, akinek az üzemek igazgatói beszámolnak az ujítási feladatok teljesítéséről. A színesfémipari igazgatóság rendelkezése alapján a más üzemek által is használható ujításokat az eredeti üzem megküldi a többi üzemnek. Erről másolatban értesíti az iparigazgatóságot, amely azután ellenőrzi a fontosabbak bevezetését. Az ujítást hasznosító üzem nemcsak az iparigazgatóságnak jelent, hanem az eredeti üzemet is tájékoztatja az elért eredményről. Így az eredeti üzem a beérkező jelentések alapján tájékozott a különböző eredményekről, ami meggyorsítja a tapasztalatcserét. /K.I./

28

374.6:023

A könyvtárosképzés alakulása a jövőben. - /Library education: the shape of the future/ - STEVENSON, Ch.G. - Special Libraries, 54.k. 5.sz. 1963.máj.-jun. 261-262.p.

A tudományos tájékoztatás sok változáson fog keresztül menni, ami a könyvtárosképzést is befolyásolja.

Jelenleg a tudományos tájékoztatás oktatása terén a módszerek 30 év óta nem változtak. Ennek oka történeti jellegű, ugyanis eredetileg az amerikai közkönyvtárnak abban az egyedülálló szemléletében keresendő, amelyik az ország legkisebb helyén is létrehozta a könyvtárat, de a tájékoztatás felhasználásának és szervezésének kérdését a könyvtárosképzés területén teljesen elhanyagolta. Az a mai gyakorlat, amelyik a tudományos irodalom köréből néhány tanfolyammal egészíti ki a könyvtárosképzést - a probléma nincs megoldva.

A tudományos irodalom óriás mérvűvé nőtt, megsaporodott a periodikák száma, de elsősorban a kutatási jelentések terén tapasztalható az irodalom felduzzadása. Ez utóbbi - illően a korhoz - rendkívül specializált irodalom, specialistáknak szánva, speciális információt közölve, tehát ezeket nem lehet a hagyományos formák között kezelni.

A tájékoztatás területén adott gépesítési lehetőségek, az immáron 20 év óta folyó kutatások, a kutatás jelentőssé nőtt irodalma alig érintették a könyvtárosképzést.

A fenti problémakörbe tartozik a személyi kérdés is, mert olyan tárgyi tudással rendelkező könyvtárosra van szükség, aki együtt tud működni a specialistával. A megfelelő tárgyi tudás elsajátításához megoldást nyújthat: 1. az ismeretanyag kibővítése a speciális irodalom kezelésével; 2. a képzés kiszélesítése vagy szétválasztása. /D.E./

29

608.3:025.49

A szabadalmak nemzetközi osztályozásának új osztályozási rendszere az európai szocialista országokban. - /Die Internationale Patentklassifikation, neues Ordnungssystem in den europäischen sozialistischen Ländern/ - GIES, A.P. - Erfindungs- und Vorschlagswesen, 12.k. 6.sz. 1963. 276-277.p.

A szabadalmak régi német osztályozása nem követte a technika

fejlődését, és így már nem felelt meg a gyakorlat követelményeinek. Ezért az európai szocialista országok elhatározták, hogy a már széles körben alkalmazott nemzetközi szabadalmi osztályozást fokozatosan bevezetik a szocialista országokban is. Ismertetni ennek alapelveit, majd néhány gyakorlati példával rávilágítani a nemzetközi szabadalmi osztályozás jeleinek /szimbólumainak/ alkalmazására. A szabadalmi irodalom átcsoportosítása és átírása azonban sok munkát igényel. A szocialista államok ezt munkamegosztással oldják meg, ami nemcsak a szabadalmi iratok egységes osztályozását biztosítja, hanem meg is gyorsítja a munkát. Röviden ismertetni az alapmű rendszerét. A német szabadalmi hivatal a szabadalmi osztályok új csoportosítását folyamatosan adja ki. Egyelőre a teljes műnek 15 %-ával készültek el. /K.I./

30

608,3:659.24.

A szabadalmi leírások szerepe a technika fejlettségi szintjének felderítése során. - /Die Rolle des Patentschrifttums bei der Ermittlung des Standes der Technik/ - RUDOLF, G. - Dokumentation, 10.k. 4.sz. 1963.jul. 101-105.p.

A NDK Találmányi és Szabadalmi Hivatala 1956 óta mintegy 3 millió szabadalmi leírást szerzett be, s ez a szám évente mintegy 200 000-rel növekedik. Mivel minden szabadalom tartalmaz valami újat, ezek ismerete rendkívül nagy jelentőségű a kutatás, fejlesztés és gyakorlat számára. A szabadalmi leírások a technika legmagasabb szintjét tükrözik, éppen ezért ezek dokumentációs és információs munkájának racionalizálására és egységesítésére a szocialista államok szabadalmi hivatalainak szófiai konferenciáján munkacsoportokat szerveztek és különböző határozatokat hoztak.

A szabadalmi leírások beszerzése az NDK-ban csak egyes nagy üzemekben kielégítő. Külön probléma egyes helyeken a leírások kiértékelésének eljuttatása a szakemberekhez, valamint a feldolgozott anyag tárolása. A leírások dokumentációs feldolgozása is, - annak fel nem ismert jelentősége miatt - elégtelen, mindössze kb. 20 százaléka az egyéb feldolgozott szakirodalomnak. Meg kell tehát teremteni egységes szempontok szerint a szervezett dokumentációt és a műszaki munkatársak szaktudásának gyarapítását ennek kiértékeléséhez.

E kérdések megoldásának előfeltétele egy megfelelő kész gyűjtemény megteremtése. Ennek összeválogatásánál figyelembe kell venni a fejlett külföldi államok szabadalmi irodalmát, dokumentációját pedig úgy kell megszervezni, hogy az bemutassa a technika legfejlettebb szintjét. A visszamenő kutatás idejének lecsökkentésére új vizsgakeresési módszert kell kidolgozni a szabadalmi irodalom számára. Csak így hajtható végre az NDK VI. pártkongresszusának idevágó felhívása. /E.F./

31

621.397:02

A televízió jövőbeni használata a könyvtárakban. - /Prospective uses of television in libraries/ - DANCE, J.C. - Unesco Bulletin for Libraries, 17.k. 1.sz. 1963.jan.-febr. 1-6.p.

A televíziós készülékeknek a közművelődési könyvtárakban igen széleskörű szerepük van. Szakkönyvtárakban nem annyira használhatók, de helyes, ha a szakkönyvtáros szorgalmazza ilyen készülék beszerzését, s résztvesz bizonyos programok közös megtekintésének vagy a szakmai oktatás keretében való felhasználásának megszervezésében.

/B.S./

32

651.926.002.5

Fordítási eljárás, és olyan automatikus fordítógép tervezése, mely információfeldolgozógépként is használható. - /The translation process and the design of an automatic translator as an information processing machine/ - TAMATI, T. - KURIHARA, T. - YOSIMURA, A. - Information Storage and Retrieval, 1.k. 1.sz. 1963.jan.-márc.51-68.p.

Beszámoló egy japán gépi fordítási kísérletről és fordítógépről. Olyan általános érvényű eljárást dolgoztak ki, mely nem korlátozódik egyes nyelvekre, hanem bármelyik nyelvről japán nyelvre és vissza történő fordítás esetén egyaránt alkalmazható. E célból kivizsgálták, hogy mi a fordítási folyamatnak nyelvektől független egyetemes módszere. És ennek szellemében alkották meg a fordítási műveleti szabályokat. Alkalmazásukat egy angol, német és japán nyelven megadott azonos értelmű szöveg reciprok-fordításán mutatják be. - A kísérletek lefolytatásához automatikus fordítógépet szerkesztettek. Bár csak kisebb berendezés, de sokoldalúan alkalmazható: így felhasználható számítási munkákra, adatfeldolgozásra, és információviassakeresésre is. A gép speciális elektronikus alfanumerikus digitális számítóberendezés. Nagy sebességű mágnesdob memóriája van, melynek kapacitása 100 000 bit. A készülékbe mintegy 1300 rétegtranzisztort és 12 000 germánium diódát építettek.

/O.G./

33

659.24/.25

A tudományos tájékoztatás krízise. - /La crise de l'information scientifique/ - FULLERTON, G. - Les Cahiers de la Documentation, 2.sz. 1963.febr. 16-17.p.

Fred CAGLE professzor, a Tulane Egyetem tanára megállapította, hogy míg a tudományos ismeretek 10 évenként megkétszereződnek, a tájékoztatás jóval lassabban fejlődik.

Az egész világon megjelenő szakirodalmat képtelenség figyelemmel kísérni. A cikkek kivonatolása sem megoldás. A kiadóknak és tudományos társaságoknak díjtalanul kellene szétosztani az anyagot újság vagy mikrocard alakban. A hagyományos folyóiratok már nem szel-

gáljár megfelelően a tájékoztatást. A tudományos társaságoknak feltétlenül rendelkezniük kell tájékoztató szolgálattal. A fejlődés útja: az információk anyagok gépi kezelése és a mikrofilm használata.

CAGLE professzor utopisztikus képet fest a jövőről: 1975-ben a tudósok, laboratóriumok stb. közvetlen kapcsolatban fognak állni a tájékoztató központokkal. Az eredményeket mikrofilmen rögzítik, a benyújtott kérdésekre automatikusan szállítják az anyagot. Mikrofilmen ugyanazt az anyagot több helyre és egyszerre, gyorsan lehet szállítani. A leg több folyóirat meg fog szűnni, vagy analitikus kritikák gyűjteményévé válik. A könyvtárak szerepe a megőrzés lesz. /F.M./

34

659.24/.25/52/

A tudományos-műszaki tájékoztatás Japánban. - /Naucsno-tehnicseskaja informacija v Japonii/ - SZELIFANOV, V.P. - HRENOV, A.I. - Szovetszkaja Bibliográfia, 3.sz. 1963.máj-jun. 112-121.p.

A tudományos tájékoztató munka már a század elején megindult, Japánban, de fejlődése csak a második világháború után vett nagyobb lendületet. 1957-ben kormányrendelettel létrehozták a Tudományos-Műszaki Tájékoztató Központot /JICST/, amely 1958 óta folyóiratot ad ki /Gekkan JICST/. A tájékoztató munka egyes fázisainak gépesítésével már évek óta foglalkoznak, ugyancsak a gépi fordítással is, angolról japánra. A szervezet több mint 500 külföldi intézménnyel tart kapcsolatot s tagja a FID-nek is. A JICST-en kívül kb. 120 tájékoztató szolgálat működik még, ezek erősen szakosítottak.

Nagy szerepet játszanak a tájékoztatás fejlődésében a Művelődési Minisztérium mellett működő szervezet, az 1949-ben alapított Tudományos Tanács, az 1950-ben létesített Tudományos Dokumentációs Szolgálat, a könyvtárak, főleg a Nemzeti Parlamenti Könyvtár s a Szakkönyvtárak Egyesülete. 1959-ben 30 féle referáló folyóiratot adtak ki.

Probléma még a tájékoztatásban dolgozók képzése, amiről az intézményeknek maguknak kell gondoskodniuk.

Néhány fejlődést akadályozó tényező: földrajzi, nyelvi elszigeteltség, a kapitalista verseny, az Egyesült Államoktól való függőség. /F.M./

35

659.24

A műszaki szakirodalmat tanulmányozó szemináriumok. - /Semináre studia technické literatury/ - KARLICEK, J. - Knihovnik, 7.sz. 1963. 215-217.p.

A Letnyany-i Dimitrov-üzemben a műszaki-gazdasági tájékoztatással foglalkozó csoportok a műszaki könyvtár dolgozóival közösen lépeket tettek a műszaki szakirodalmat tanulmányozó szemináriumok szervezésére. A műszaki-gazdasági tájékoztató szemináriumot műszaki informátorok, az új munkamódszer-bizottságok stb. szervezik. JASIN, I.V. a szakirodalom közös tanulmányozásán alapuló és a dolgozók széleskörű tapasztalatait is hasznosító módszerét követik. Várható, hogy

62

aki szakirodalmat olvas, elemző figyelemmel végzi munkáját, tehát az-
 zal alkotó kapcsolatba kerül. A saját tapasztalatok és elért eredmé-
 nyek fokozzák a tudományos érdeklődést. JASIN szemináriumában négy
 év alatt 300 könyvet és szakcikket tanulmányoztak át. Bebizonyoso-
 dott, hogy a szeminárium pozitíven elősegítette a termelés minőségé-
 nek javulását. Komoly évi megtakarításokat értek el, és a dolgozók
 bére is 23 %-kal megnövekedett. A termelési műszaki szemináriumok
 működése következtében a termelékenységnek növekednie és az önkölt-
 ségnek csökkennie kell. A szeminárium résztvevői dolgozók, techniku-
 sok, mérnökök és ujitók. Optimális létszáma 10-15 fő. /A.Gy./

36

659.24

A siker kulcsa. - /Kljucs k uszpehu/ - DONKOVCEVA, E.M. - Tehni-
 cseszkie Biblioteki SzSzSzR, 6.sz. 1963.jun. 20-21.p.

A népgazdaság gyors fejlődése, az ipar további gépesítésének és
 automatizálásának feladata növeli a műszaki tájékoztatás szerepét. Az
 1962. májusi rendelet a műszaki tájékoztatás szervezetének javításá-
 ról nagyot lendített a tájékoztatás ügyén. A műszaki könyvtárak és a
 helyi tájékoztató intézettel való együttműködése elmélyült. Felismer-
 ték, hogy munkájuk eredménye nagy mértékben függ attól, mennyi szak-
 embert, mérnököt, technikust tudnak bevonni a propaganda-munkába. Ha
 be tudják vonni a társadalmi munkába a helyi szakembereket, a legki-
 sebb vállalati könyvtár is nagy eredményeket érhet el. Az egyik gyár-
 ban tájékoztató csoportok alakultak, melyek először csak a felmerülő
 kérdésekre kerestek választ, később már kezükbe vették a kezdeménye-
 zést is. Műszaki sarkot rendeztek be, faliújságot készítettek stb.
 Munkájukról havonta jelentést tesznek a könyvtárnak.

A műszaki tájékoztató munka lemérhető eredménye ebben e kerület-
 ben 55 000 rubel megtakarítás volt egy év alatt. /F.M./

37

659.24:061.22

Tudományos-Műszaki Bizottság az állami tájékoztató szolgálatok
összefogására. - /Sci-Tech Committee on government Information Services/-
 KOZUMPLIK, W.A. - Special Libraries, 54.k. 5.sz. 1963.máj.-jun.278.p.

A Tudományos-Műszaki Bizottság szerepe információ-közvetítés az
 állami szervek és szakkönyvtárak között a könyvtári felhasználásra
 kerülő információ produktivitásának fokozására. Elsőrendű célkitűzé-
 se, hogy e szervezetek szolgáltatásaink, termékeinek hatékonyságát
 megjavítsa.

A bizottság megvizsgálta az állami műszaki tájékoztatási szer-
 vek problémáit, eredményeit, tevékenységi irányát, különös tekintet-
 tel a riportokat szolgáltató nagyobb szervekre.

Számtalan javaslatot dolgozott ki, többek között az ASTIA /Armed
 Technical Information Agency/ áthelyezésére a Department of De-
 fence-el való közös adminisztratív szervezetbe; az érdeklődési körö-
 ket tartalmazó indexekre; a műszaki riportok szétosztásával kapoco-
 latos szabványok kialakítására; etc. A javaslatok helyeslésre talál-

tak, és máris ösztönzően hatottak, pl. a DOD /Department of Office/ műszaki tájékoztatási szolgálatainak már folyamatban lévő megjavítását végző megoldásához juttatta.

Következő ülésén magasrangú kormányzati tisztviselők részvételével az állami tájékoztatási szervek helyzetét és további programjukat vitatják meg. /D.E./

38

659.24:061.66

Kinek kellene használni az ASM kutató szolgálatát? - /Who should use ASM's searching service?/ - Steel, 152.k. 9.sz. 1963.márc.4. 58-59.p.

Egy vállalat számára költség-megtakarítás, ha irodalomkutatást - amelyre kutatónak vagy mérnöknek kellene időt szánni - dokumentációs intézménynek ad ki. A cikk szerint a költség így nem több, mint a vállalatban belül végzett kutatás gépelési költsége.

Az ASM /American Society for Metals/ Dokumentációs Szolgálat információ visszakereső rendszere 1958 óta 25 nyelvből 115 000 dokumentumot és folyóiratcikket "ismer" a szakterületről. Jelenleg 2800 folyóiratot referálnak folyamatosan, ez évenként 36 000 referátumot jelent.

A szolgálat igénybevételére két út van: retrospektív és kurrens kutatás. /A cikk itt ismerteti az anyagi feltételeket./ A referátumok alapján a használó a szükséges cikket kiválaszthatja és arról fotókópiát igényelhet /az ár itt is közölve/. Közel 300 társulat, állami intézmény, egyetem veszi igénybe az ASM szolgáltatásait.

A szolgálatot 90 %-ban kutatás és fejlesztés céljából veszik igénybe, további felhasználási területek pl.: oktatás, szabadalom, ellenőrzés stb.

A cikk befejezeként a használók néhány észrevételére tér ki. Az értékelés általában kedvező, de az árakat magasnak tartják. Többek kívánsága az irodalomfigyelés kiterjesztése a határterületekre is.

Ami a jövőt illeti, az ASM kész a tájékoztatás kiterjesztésére, feltételezi, hogy a használók számbeli növekedésével az árakat csökkentheti.

Az iparnak szüksége van ilyen intézményre: időmegtakarítást, a kísérletek párhuzamosságának elkerülését jelenti, ha az érdekeltek tudomást szereznek mindarról, ami a szakmájukban történik - akár a világ másik felében. /G.M./

39

659.24:061.66

A műszaki könyvtárak és tájékoztatási szervek együttműködésének formái és módszerei. - /Formy i metodů spolupráce v oblasti technické knihovny a služeb informací/ - DZSALGASZOV, K. - Technická Biblioteki SzSzSzR, 6.sz. 1963.jun. 7-12.p.

A XXII. kongresszus, majd az 1963. májusában hozott rendelet konkrétan intézkedett az ország tudományos és műszaki tájékoztató szolgálatának javításáról.

64

Kazahsztánban a Központi Tudományos és Műszaki Tájékoztató Intézetén kívül még három közhivatali, 25 vállalati tájékoztató intézet működik a több kisebb csoport, összesen 1300 főt foglalkoztatnak. Nagy mértékben megindult a tájékoztatás társadalmi szervezése is, ma már 80 hivatalban kb. 600 mérnök és technikus vesz részt benne. A munkához aktívan kapcsolódnak Kazahsztán műszaki könyvtárai is. /473/

A Kazah SzSZK Központi Tudományos Műszaki Könyvtára tervet készített az ipar könyvtári, bibliográfiai ellátására, foglalkozik a tájékoztató szervek hiányosságainak felszámolásával is. Kiegészítik a tájékoztatói segédkönyvtárakat és rendszeresen foglalkoznak az újdonságokkal.

A könyvtárak és a tájékoztató intézetek együttműködésének máris vannak konkrét eredményei: a termelékenység növelésével, az újításokkal jelentős összeget takarítottak meg. /F.M./

40

659.24:061.66

A tudakozó-tájékoztató állomány és propagálásának formái. - /Szpravocsno-informacionnij fond i formü ego propagandü/ - KRIVUC, J.N. - Tehniceszkie Biblioteki SzSZSZR, 6.sz. 1963.jun. 13-19.p.

A har'kovi Központi Műszaki Tájékoztató Intézet feladatai közé tartozik a vállalati tájékoztató-irodák megszervezése és műszaki irányítása. Központi nyilvántartást vezet a körzet gyárainról, üzemeiről, termékeikről, gazdasági és műszaki eredményeikről. A termelési adatokat kartonokon tartják nyilván, az ETO szerint szakozzák, mint a szakirodalmat.

Rendszeresen kapják a Vseszojuznaja Knizsnaja Palata nyomtatott kartonjait, valamint a rokon intézmények kiadványait. Saját kiadványaik: negyedévi értesítő a körzet gazdasági, műszaki eredményeiről, újításokról, átszervezésekről stb. - bibliográfiák, a társadalmi munkások számára módszertani levelek stb.

1962. óta működik az intézetben belül a tudakozó-tájékoztató osztály, melynek fő rendeltetése a vállalatok információs és műszaki dokumentációs anyaggal való ellátása. Az osztály szoros kapcsolatban áll a Központi Tudományos és Műszaki Könyvtárral.

Elméletileg is foglalkoztak a propagandával. Peltétlenül szükséges, hogy a műszaki tájékoztató szoros kapcsolatban álljon az anyag felhasználóival, s hogy a könyvtárosok mellett szakemberek álljanak. /F.M./

41

659.24:66/69.001.6

Az irodalom szerepe az ipari változás elterjedésében. - /The role of the literature in the diffusion of technological change/ - KNOERR, A.W. - Special Libraries, 54.k. 5.sz. 1963.máj.-jun. 271-275.p.

A műszaki irodalom a haladás ösztönzője, mivel a kutatás tulajdonképpen nem más, mint a nyomtatásban valahol megjelent ötletek utáni keresés. Tételét a bányászat /kohászat, geológia/, szakirodalmának elemzése alapján igazolja. Ez hatalmas tömegben érkezik könyv-

*
tárakba a következő típusokból: kézikönyv, szabadalmi kivonat, bulletin, évi beszámoló, hazai és nemzetközi periódika, referáló lap, kiadói katalógus, kézirat, levelezés, export folyóirat, nemzetközi és regionális kongresszus, kutatási jelentés, napilap és pénzügyi folyóirat.

A korszerű kutatási technika, a hírközlés növekvő sebessége kifejlesztette az új ötlet, találmány gyors alkalmazásának lehetőségét. Pl. a bányászat irodalmának utolsó 20 éve azt mutatja, hogy nagyobb volt a fejlődés ebben az időszakban, mint az utolsó évszázadban. A technikai fejlődés a műszaki szakembereket szakérdeklődésük irodalmának állandó "figyelésére" kényszeríti, és így az irodalom egyben a továbbképzés lehetőségét is szolgálja.

A műszaki elgondolások gyors fejlődésével azonban az irodalomnak nagy része el is avult. A bányászati berendezések terén bekövetkezett forradalmi változás az erre vonatkozó szakirodalom 90 %-át feleslegessé tette.

Különösen hasznos, ha a szakember szakmája határterületének irodalmát is tanulmányozza. Így pl. a bányászat az utóbbi 10 évben alkalmazta a más iparágakban már régen bevezetett anyagmozgatási berendezéseket.

A műszaki információ elterjedésének egyik legnagyobb hátráltatója a társaságok és szervezetek azon törekvése, hogy megakadályozzák a kongresszusaikon, vagy egyéb összejöveteleiken elhangzott előadások kinyomtatását, szabad használatát, ami pedig sok felesleges vagy párhuzamos kutatást és publikálást előzne meg.

Az alábbi programot javasolja a bányászati információ jó ellátása érdekében: 1. jó vállalati könyvtár, 2. kötelező olvasási program a vállalat élgárdája számára, 3. a vállalat, üzem életében alkalmazható ötletek rendszeres felmérése, 4. a vezetők által elfogadott program a fentiek életbeléptetésére.

42

659.24.001.6/73/

Könyvtárak az űr-korszakban. - /Libraries in the space age/ - KARTH, J.E. - Special Libraries, 53.k. 8.sz. 1962.okt. 462-465.p.

Az USA kormányzata a következőkben járul hozzá a tudományos információ fejlesztéséhez:

- a nemzeti könyvtár és több központi szakkönyvtár szolgáltatásaival;

- a gépi fordítási kutatómunkák támogatásával. A National Science Foundation ebben az évben félmillió dollárt költ erre a célra, jövőre háromnegyedmilliót. Az USA-ban összesen kb. 2 millió dollárt fordítanak a különböző szervek a fordítás gépesítési kutatásokra;

- évi 1 millió dollárt költenek az orosz szövegek angolra fordítására /nem gépi uton/;

- az állam több tudományos intézménynél támogatja a különböző nyelvészeti kutatásokat és a gépi kivonat készítésre irányuló kísérleteket;

- ugyancsak nagy figyelmet fordítanak az információ tárolás és visszakeresés gépesítésére irányuló kísérletekre.

A tudományos információk hasznosításának fokozása érdekében

* /Engineering and Mining Journal c. folyóirat kiadóhivatala/

döntő jelentőséget tulajdonítanak a gépi fordítás, a mechanikus és elektronikus információ tárolás és visszakeresés fejlesztésének.

/B.S./

43

681.142-523.8:409.2:62

Szöveg átdolgozás számítógéppel. I.rész. Az ESI rendszer. - /Computer editing of verbal texts. Part.1. The ESI system/ - BARNETT, M.P. - KELLEY, K.L. - American Documentation, 14.k. 2.sz. 1963.ápr. 99-108.p.

Az ESI rendszernek nevezett program alapján az IBM 709 típusú számítógép el tudja olvasni a Flexowriter szalagra lyukasztott szöveget és az abban szükséges változtatások hasonló módon készült jegyzékét. Ezután egy további Flexowriter szalagra mechanikusan elkészíti a javított szöveg mását, amelyről mechanikusan kigépeltehető a változtatott szöveg.

A változtatások /vagy szerkesztési előírások/ egy stilizált instrukciós nyelven vannak kifejezve; azaz angol mondat alakjuk van, amely mindenfajta jelkulcs megállapodás nélkül is megérthető. /B.S./

44

77:02

A könyvtári fotoszolgálat megszervezése. - /Organisace fotografických služeb v knihovnách/ - RADA, V. - Technická knihovna, 5.sz. 145-149.p.

A könyvtári fotoszolgálat megszervezése nagyobb könyvtárak esetében igen nagyjelentőségű. Ezzel a témakörrel azonban kevésbé foglalkoznak. A szervezés során a következő kérdések merülnek fel: hogyan kell a fotoszolgálatot a könyvtári szolgálat egészébe beilleszteni és belsőleg megszervezni, milyen munkamódszereket és szalagrendszert eljáráásokat alkalmazzanak, milyen normákat és árakat állapítsanak meg a termékek előállításával kapcsolatban? Nagyobb könyvtárak esetében a felmerülő feladatokat komplex módon, magán a fotoszolgálaton belül oldják meg. Könyvtáron belül a fotoszolgálat adminisztráció, számviteli és expedíciós részlegből és fotolaboratóriumból áll. Fontos feladat a laboratóriumok és különösen a munkaerők kapacitásának teljes mértékű kihasználása. Ez a dolgozók létszámának szabályozásával és egyenletes kihasználásával biztosítható. Az egyenletes kihasználás végett a fotolaboratóriumot egyéb üzemi részlegekkel, u.m. a sokszorozóval, nyomdával szervezetileg egyesítik és a különféle részlegek dolgozói egymást felváltva segítik. Ilyen együttműködés könyvtárak között is megszervezhető. /A.Gy./

45

778.14:048.8

A mikrofilm szerepe a referálási technikában. - /Mikrofilm v referenční technice/ - PODZIMEK, J. - Technická knihovna, 7.sz. 1963. 213-216.p.

A referálási technikában is egyre szükségesebbé válik a munka termelékenységének növelése. Üzemek és tudományos intézmények jól hasznosítják a kis költséget igénylő sokszorosító technikát /ormig stb./, sőt a költségesebb fénymásolást is. Utóbbi előnye, hogy további másolatok bármikor készíthetők. Egyre inkább előtérbe kerül azonban a mikrofilm használata, aminek számos előnye és hátránya van. A mikrofilmmel készült szemlék fajtái igen változatosak /csupán címfordítás, analitikus referátumok, tanulmány-anyaggal kombinált referátumok stb./. Az anyagot géppel írott, ormig-sokszorosítású stb. szövegből lehet összeválogatni. A mikrofilm-referátumok esetében a kiválogatott anyagot nem íratják át, hanem az eredeti kartonokat használják a sokszorosítás céljaira. Legmegfelelőbb, ha 2 db A 6 formátumu referátum kerül egy filmkockára. /A.Gy./

46

791.43-96

8 mm film: az amerikai kép ismertetése. - /8 mm film: a review of the american scene/ - FORSDALE, L. - Scientific Film, 4.k. 3.sz. 1963. jun. 56-58.p.

Az oktatás eszközei között az egyik legjelentősebb a 8 mm-es film. A cikk az amerikai tapasztalatokat ismerteti. Annak ellenére, hogy kevés iskolának van 8 mm-es vetítőgépe és még kevés 8 mm-es oktató filmet készítettek eddig, az audio-vizuális konferenciák állandó témája ennek alkalmazási lehetősége.

A 8 mm-es filmek felhasználása az oktatásban két okból növekvő jelentőségű:

1. A filmek és vetítőkészülékek árának csökkenése.
2. A vetítő készülékek egyszerűbb használata.

Az iskolai oktatásban még sok akadálya van, de az iparban egyre inkább terjed a használata. /G.M./

47

791.43-96:019.9

Rendre van szükség. - /Need for order/ - CHIBNALL, B. - Scientific Film, 4.k. 3.sz. 1963. jun. 75.p.

Ahhoz, hogy tudjuk, milyen filmek vannak, minden kellő információt tartalmazó katalógusokra van szükségünk. Ezek készítéséhez olyan szabályokra van szükség, amelyek bármilyen összeállításnál alkalmazhatók. Jelenleg két katalógus sincs, amely ugyanazon módon lenne rendezve. Lehet betűrendes vagy tárgykör szerinti, lehet mutatóval ellátott vagy anélkül, a gyártási évet kevés katalógus tartalmazza, a forgalmazásra vonatkozó közlések biztosan különböző szempontuak. Kísérletek már történtek, ezeket fel kell használni az egyetemes rendszer kialakításánál. Pl. a Library of Congress címléírasi szabályzata /1958/, nemzetközi szabvány /1956/, a Nemzeti Filmtár szabályzata /1960/.

1959-ben az ASLIB elhatározta filmtárosok szakcsoportjának megalakítását. Az első feladatok között szerepelt egy minden filmtár

számára megfelelő film katalogizálási szabályzat készítése, amely nemrég meg is jelent. A cikk ismerteti a kiadvány felépítését. A csoport, amely a szabályzatot összeállította, a játékfilm-, híradó-, televízió és kutatófilmtárak, valamint az Angol Nemzeti Film Katalógus képviselőiből áll. További feladatok a szabályzat alkalmazása a kiadandó jegyzékeken.

E rendszernek azért kell növekvő figyelmet szentelni, mert fontos tájékoztatási formáról van szó. Az ASLIB a kiadványon ezenkívül igen sikeres filmtárosi tanfolyamot is rendezett.

A cikkíró hangsúlyozza, hogy addig nem lehetünk elégedettek, míg egy filmet nem lehet ugyanolyan könnyen megtalálni - bárhol legyen is - mint amilyen könnyen most egy könyvet vagy folyóiratcikket vissza lehet keresni. /G.M./

ooo o ooo
o